

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
05.05.2025
протокол № 06, п. 5

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 05.05.2025 № 85

БЕЗПЕКА ТУРИЗМУ / TOURISM SAFETY

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	bachelor
Галузь знань	24 «Сфера обслуговування» /	«Services»
Спеціальність	242 «Туризм і рекреація» /	«Tourism and recreation»
Освітня програма	«Туризм і рекреація» /	«Tourism and recreation»

Вінниця 2025

Розробники: Чорна Наталія, доктор історик наук, професор.
Лук'янець Алла, старший викладач.

Гарант освітньої програми «Туризм і рекреація» – Наталя Онищук,
кандидат економічних наук, доцент.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи від 14.04.2025 протокол № 07 ;
на засіданні вченої ради факультету торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування від 15.04.2025 протокол № 04 .

Рецензенти: Антонюк Катерина – доктор філософії за спеціальністю
«Економіка»
Яременко Віктор – директор ТОВ «Санаторно-туристичне підприємство «Свіжий вітер»

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 27.05.2025 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,51.
Обл.-вид. арк. 1,15. Тираж 2. Зам. № 192.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення освітнього компонента полягає у формуванні у майбутніх фахівців знань щодо рівнів системи безпеки туристичної сфери, ризиків туристичної діяльності, особливостей забезпечення безпеки в туризмі шляхом чітко спланованої роботи підприємств галузі задля безпечного і комфортного відпочинку людей та безпеки рекреаційних територій.

Результати вивчення навчальної освітнього компоненту її місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення освітнього компонента «Безпека туризму» для освітньої програми «Туризм і рекреація» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

- загальні компетентності:

К 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

К 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

К 4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

К 14¹ Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- спеціальні компетентності:

К 15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності..

К 20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

К 23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.

К 28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Програмні результати навчання здобувачів з освітнього компонента «Безпека туризму»:

ПР 1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР 2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР 8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПР 9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР 18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПР 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР 22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів та передбачає наявність у здобувачів вищої освіти базових знань з організації туризму, готельної справи, ресторанної справи та ін.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компоненту, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.

(репродуктивний)	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом НПП виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту «Безпека туризму», виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту «Безпека туризму» для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08(зі змінами від 25.11.2025, протокол №12).

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням апеляційного перегляду оцінки.

**Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин			Форми контролю	Бальна оцінка	
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття			самостійна робота здобувачів
Тема 1. Вступ до курсу "Безпека туризму"	8	2	2	4	В, УД, Д/ПР	4
Тема 2. Правові засади безпеки в туризмі	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 3. Класифікація ризиків у туризмі	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 4. Індивідуальна безпека туриста	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 5. Туристичне страхування	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 6. Безпека при активних видах туризму	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 7. Організація безпечного перевезення туристів	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 8. Безпека проживання туристів	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 9. Харчова безпека в туризмі	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 10. Екологічна безпека туризму	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 11. Соціальна безпека туриста	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 12. Туризм в умовах воєнного стану та конфліктів	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 13. Міжнародний тероризм і туризм	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 14. Інформаційна безпека туриста	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 15. Роль гідів та супроводжуючих у забезпеченні безпеки	8	2	2	4	В, УД, Д/ПР	4
Тема 16. Кризовий менеджмент у туризмі	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4

Тема 17. Поведінка в надзвичайних ситуаціях	8	2	2	4	В, УД, Д/ПР	4
Тема 18. Технології забезпечення безпеки у туризмі	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 19. Навчання та підготовка персоналу з безпеки	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Тема 20. Аналіз та розслідування інцидентів в туризмі	8	2	2	4	В, УД, Д/ПР	4
Тема 21. Внесок міжнародних організацій у справу безпеки і захисту туристів	8	2	2	4	В, КТ, Д/ПР	4
Індивідуальне завдання	12			12	ІЗ	16
Разом	180/6	42	42	96	Е/п	100
Підсумковий контроль	Екзамен					

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

УД – участь у дискусії – 1 бал.

КТ – комп’ютерне тестування – 1 бал.

Д/ПР – доповідь/презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 16 балів (курси на платформі Prometheus або на інших сервісах, написання есе, виконання наукового дослідження за обраною темою – 6 балів; участь у наукових заходах – 10 балів).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Зміст освітнього компоненту (теми програми).

Тема 1. Вступ до курсу "Безпека туризму"

У темі розглядається зміст і структура навчальної дисципліни, її значення для майбутньої професійної діяльності фахівців у сфері туризму. Подається загальна характеристика сучасного туристичного середовища, основні поняття безпеки, фактори ризику в туризмі, завдання і цілі курсу. Обговорюються основні напрями забезпечення безпеки туристичної діяльності та актуальність цієї проблематики в контексті глобальних викликів.

Тема 2. Правові засади безпеки в туризмі

Вивчаються міжнародні та національні нормативно-правові акти, що регламентують питання безпеки у сфері туризму. Особлива увага приділяється законам України, які регулюють діяльність туристичних операторів, а також Конвенціям ООН, рекомендаціям Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), практикам ЄС.

Розглядаються права та обов'язки туристів і туроператорів, юридична відповідальність у разі нещасних випадків або порушення стандартів безпеки.

Тема 3. Класифікація ризиків у туризмі

Тема охоплює систематизацію загроз, з якими можуть зіткнутися туристи під час подорожей. Ризики поділяються на природні, техногенні, соціальні, політичні, медико-санітарні, економічні, криміногенні тощо.

Розглядаються методики ідентифікації ризиків, їх оцінка за критеріями ймовірності та наслідків, а також інструменти управління ризиками в туристичній сфері.

Тема 4. Індивідуальна безпека туриста.

Висвітлюються практичні аспекти безпечної поведінки туриста в незнайомому середовищі. Розглядаються правила особистої безпеки, захист документів і фінансових засобів, дотримання етикету в іншомовному та іншокультурному середовищі.

Вивчаються питання попередження шахрайства, агресії, правопорушень щодо туристів. Аналізуються практичні кейси та рекомендації щодо реагування на нестандартні або небезпечні ситуації.

Тема 5. Туристичне страхування.

Тема присвячена розгляду видів страхування, які забезпечують фінансовий захист туристів у випадку хвороб, травм, нещасних випадків, втрати майна чи скасування поїздки.

Вивчаються принципи укладення страхових договорів, вибір страхових компаній, розмір страхових виплат, особливості медичного та юридичного

страхування. Аналізується роль страхування як елементу системи управління ризиками в туризмі.

Тема 6. Безпека при активних видах туризму.

Тема охоплює заходи безпеки, пов'язані з активними (пригодницькими) видами туризму, такими як гірський, пішохідний, водний, лижний, велосипедний, спелеотуризм, альпінізм тощо. Розглядаються специфічні ризики кожного виду діяльності: травматизм, втрата орієнтації, вплив кліматичних умов, небезпека від диких тварин або рослин.

Окрема увага приділяється плануванню маршрутів, використанню засобів індивідуального захисту, правилам групової поведінки, необхідності супроводу досвідчених інструкторів, перевірці спорядження та тренуванням перед подорожжю. Вивчаються вимоги до медичної аптечки, комунікаційного обладнання, а також принципи першої долікарської допомоги в екстремальних умовах.

Тема 7. Організація безпечного перевезення туристів.

Розглядаються ключові аспекти безпечної організації транспортного забезпечення туристичних груп, зокрема автотранспортні, залізничні, авіаційні та водні перевезення. Аналізуються нормативні вимоги до транспортних засобів, ліцензування, технічного стану транспорту, кваліфікації водіїв, режиму праці й відпочинку.

Розглядаються ризики, пов'язані з дорожньо-транспортними пригодами, авіаційними інцидентами, затримками, втратами багажу. Окрему увагу приділено організації групових перевезень дітей, людей з інвалідністю, а також забезпеченню безпеки в пунктах пересадки та під час екскурсійних поїздок. Вивчаються рекомендації з поведінки пасажирів, дії у випадку аварійних ситуацій, евакуації.

Тема 8. Безпека проживання туристів.

У темі розглядається комплекс питань, пов'язаних із забезпеченням безпеки туристів під час їх перебування в готелях, кемпінгах, хостелах, апартаментах, а також у нетрадиційних місцях проживання (наприклад, наметові табори, агросадиби). Аналізуються технічні, санітарні, протипожежні та охоронні заходи, що повинні дотримуватись закладами розміщення.

Розглядаються принципи вибору безпечного житла, роль міжнародних стандартів (наприклад, ISO або HACCP), дії адміністрації та персоналу у випадку виникнення надзвичайних ситуацій. Також досліджуються питання цифрової безпеки в готелях, захисту персональних даних та безпеки користування інтернетом.

Тема 9. Харчова безпека в туризмі.

Тема присвячена розгляду санітарно-гігієнічних норм харчування туристів, як у закладах громадського харчування, так і в польових умовах.

Вивчаються основні принципи харчової безпеки: контроль за якістю продуктів, дотримання умов зберігання, транспортування та приготування їжі, дотримання термінів придатності. Розглядаються ризики харчових отруєнь, алергічних реакцій, споживання води сумнівної якості. Аналізується система НАССР у ресторанному бізнесі, а також особливості харчування у різних країнах (екзотичні продукти, звичаї, кулінарні табу).

Окрема увага приділяється безпечному харчуванню в дитячому, медичному та релігійному туризмі.

Тема 10. Екологічна безпека туризму.

Охоплює вплив туристичної діяльності на навколишнє середовище та заходи щодо його мінімізації. Вивчаються проблеми забруднення територій, знищення природних ландшафтів, впливу масового туризму на флору і фауну. Аналізуються екологічні ризики для туристів (забруднене повітря, вода, природні токсини), поведінка туриста в заповідних зонах, етичні принципи відповідального туризму. Розглядаються концепції сталого туризму, екотуризму, принципи «залишай лише слід», роль екологічної освіти туристів. Також вивчається екологічне законодавство та вимоги до туристичних об'єктів щодо охорони довкілля.

Тема 11. Соціальна безпека туриста.

Розглядається комплекс соціальних загроз, з якими може зіткнутися турист: дискримінація, ксенофобія, расизм, культурні конфлікти, сексуальні домагання, порушення прав людини. Аналізуються фактори, що впливають на безпеку туриста у соціальному середовищі: рівень толерантності в країні перебування, соціальні норми, міжособистісна комунікація.

Особлива увага приділяється питанням гендерної рівності, правам осіб з інвалідністю, дітям і людям літнього віку в туристичній інфраструктурі. Вивчаються стратегії уникнення конфліктних ситуацій, правила поведінки у соціально нестабільних регіонах, роль культурної чутливості та міжкультурної компетентності в забезпеченні соціальної безпеки.

Тема 12. Туризм в умовах воєнного стану та конфліктів.

Тема присвячена вивченню загроз, які постають перед туристами під час перебування в регіонах із підвищеним рівнем воєнно-політичної напруги. Аналізуються типи сучасних конфліктів (збройні, етнічні, релігійні), їхній вплив на туристичний ринок, шляхи моніторингу рівня небезпеки.

Розглядається поведінка туристів у надзвичайних ситуаціях, евакуаційні стратегії, рекомендації посольств і міжнародних організацій. Вивчається роль дипломатичних служб, міжнародне право щодо захисту іноземців під час конфліктів.

Також обговорюється вплив воєнного стану на внутрішній туризм, зміна туристичних маршрутів, комунікація з клієнтами та підтримка репутації компанії.

Тема 13. Міжнародний тероризм і туризм.

Розглядається явище тероризму як один із найсерйозніших викликів сучасному туризму. Вивчаються типи терористичних актів (вибухи, захоплення транспорту, напади на готелі, об'єкти культури), їхні мотиви та мішені. Аналізується статистика нападів на туристів, найбільш ризикові регіони, механізми прогнозування загроз.

Окрему увагу приділено аналітичним інструментам оцінки ризику та ролі спецслужб, аеропортової безпеки, прикордонного контролю. Вивчаються рекомендації ВООЗ, IATA, UNWTO щодо безпеки в подорожах, а також стратегії туристичних компаній щодо зниження репутаційних втрат після терористичних інцидентів.

Тема 14. Інформаційна безпека туриста.

У темі аналізуються основи кібербезпеки під час туристичних подорожей. Розглядаються загрози, пов'язані з використанням відкритих Wi-Fi мереж, онлайн-бронюванням, оплатою через мобільні додатки, викраденням особистих даних. Вивчаються принципи захисту електронної пошти, документів, цифрових носіїв та використання VPN. Т

Також приділяється увага захисту даних у разі втрати гаджетів, ризикам фішингу, соціальної інженерії. Окремий блок присвячено цифровій грамотності, рекомендаціям щодо використання офіційних додатків, надійних сайтів і двофакторної автентифікації.

Тема 15. Роль гідів та супроводжувачів у забезпеченні безпеки.

Розглядається професійна відповідальність гідів, екскурсоводів, керівників туристичних груп щодо організації безпечного перебування туристів. Аналізуються функції щодо інструктажу, моніторингу дотримання правил поведінки, виявлення потенційних загроз, оперативного реагування у надзвичайних ситуаціях.

Вивчаються елементи комунікаційної, медичної, психологічної підготовки супроводжувачів осіб. Також розглядаються нормативні вимоги до атестації гідів, стандарти поведінки, досвід міжнародних практик. Значна увага приділяється практичним навичкам: складання маршрутів з урахуванням ризиків, ведення зв'язку з екстреними службами, взаємодія з поліцією та місцевою владою.

Тема 16. Кризовий менеджмент у туризмі.

У темі розглядаються основи антикризового управління в туристичній сфері, спрямовані на запобігання, підготовку, реагування та відновлення після кризових подій. Вивчаються типи криз (природні, техногенні, соціальні, репутаційні), фази кризового циклу, оцінка вразливості туристичного бізнесу.

Аналізуються стратегії комунікації в кризових умовах, інструкції для персоналу, створення планів безпеки, резервні маршрути та протоколи дій.

Окрему увагу приділено формуванню кризових команд, практиці проведення тренувань, взаємодії з медіа та туристами. Розглядаються кейси провідних компаній, що ефективно впроваджують кризовий менеджмент.

Тема 17. Поведінка в надзвичайних ситуаціях.

Тема присвячена формуванню навичок адекватної поведінки туристів та персоналу у випадку виникнення надзвичайних ситуацій: землетрусів, повеней, пожеж, нападів, техногенних катастроф, епідемій. Вивчаються моделі поведінки людей у стресових умовах, психологічні реакції на небезпеку, алгоритми евакуації, перша допомога, взаємодія з екстреними службами.

Розглядаються вимоги до інструктажу, важливість репетицій та інформаційного супроводу в кризових ситуаціях. Також аналізуються можливості цифрових рішень для сповіщення та орієнтації туристів у критичних умовах.

Тема 18. Технології забезпечення безпеки у туризмі

Охоплюються сучасні технічні засоби та цифрові рішення, що використовуються для забезпечення безпеки туристів. Розглядаються системи відеоспостереження, трекінгові GPS-пристрої, мобільні додатки для SOS-викликів, «розумні» браслети, системи біометричної ідентифікації, чат-боти для моніторингу здоров'я, інноваційні рішення на базі штучного інтелекту.

Також досліджуються хмарні сервіси для управління ризиками, цифрова документація, інтеграція з державними системами безпеки. Розглядається ефективність технологій в умовах пандемій, масових заходів та природних катастроф.

Тема 19. Навчання та підготовка персоналу з безпеки

Вивчаються методики підготовки працівників туристичної галузі до дій у небезпечних ситуаціях. Розглядається система професійної освіти і перепідготовки у сфері безпеки, сертифікація, проведення тренінгів, симуляцій, квестів і тактичних навчань. Окрему увагу приділено стандартам міжнародного навчання, ролі тренінгових центрів, застосуванню методів дистанційного навчання.

Аналізується рівень компетентностей, необхідних для забезпечення комплексної безпеки: юридичні знання, перша медична допомога, стресостійкість, комунікативні навички. Також вивчаються форми атестації та безперервного професійного розвитку.

Тема 20. Аналіз та розслідування інцидентів в туризмі.

Тема розкриває механізми документування, аналізу та розслідування інцидентів, що сталися з туристами або в туристичних об'єктах. Розглядаються методики збору фактів, збереження доказів, інтерв'ювання свідків, використання фото- та відеофіксації. Вивчаються алгоритми створення звітів, використання баз даних інцидентів для попередження повторних випадків. Аналізуються юридичні аспекти, відповідальність сторін, практика роботи страхових компаній та слідчих органів.

Важливе місце займає робота зі зворотним зв'язком від постраждалих туристів і медіа-висвітленням інцидентів.

Тема 21. Внесок міжнародних організацій у справу безпеки і захисту туристів.

У темі вивчається роль міжнародних організацій у формуванні глобальних стандартів безпеки в туризмі. Аналізується діяльність Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO), Міжнародної асоціації повітряного транспорту (IATA), Червоного Хреста, ВООЗ та інших структур.

Розглядаються рекомендації та протоколи, впроваджені після пандемії COVID-19, а також ініціативи щодо сталого розвитку, цифрової безпеки, гуманітарної підтримки туристів у зонах конфліктів. Оцінюється ефективність співпраці держав, приватного сектору й громадських організацій для підвищення рівня безпеки туристичних подорожей у світі.

Структура освітнього компонента

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
1	2	3
<p>Аналізувати: основні дефініції безпеки туризму та структура</p> <p>Пояснювати: мету, завдання та методи дослідження безпеки туризму</p> <p>Розуміти: загальну характеристику сучасного туристичного середовища, основні поняття безпеки.</p>	<p>Тема 1. Вступ до курсу "Безпека туризму"</p> <p>Лекція №1 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та структура безпеки в туризмі. 2. Актуальність проблеми безпеки у сучасному туризмі. 3. Мета, завдання та методи дослідження безпеки. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.</p>	2
	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.</p>	4
	<p>Практичне заняття №1 План практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте приклад реальної надзвичайної ситуації у туризмі. 2. Визначте чинники, що впливають на безпеку подорожі. 3. Створіть схему структури безпеки туризму. 	2
<p>Характеризувати: законодавчу та нормативно-правову базу.</p> <p>Використовувати: основні законодавчі та нормативно-правові акти, стандарти безпеки в туризмі.</p>	<p>Тема 2. Правові засади безпеки в туризмі</p> <p>Лекція №2 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавча база України у сфері безпеки туризму 2. Міжнародне право та безпека туристів. 3. Відповідальність туроператорів і турагентів. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.</p>	2
	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих</p>	4

	викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	
	Практичне заняття №2 План практичного заняття 1. Знайдіть та проаналізуйте Закон України "Про туризм". 2. Порівняйте національне та міжнародне регулювання безпеки. 3. Складіть перелік обов'язків туристичної фірми щодо безпеки клієнтів.	2
Розуміти: систематизацію загроз, з якими можуть зіткнутися туристи під час подорожей	Тема 3. Класифікація ризиків у туризмі Лекція №3 План лекції 1. Природні ризики 2. Техногенні ризики 3. Соціальні та політичні ризики	2
Аналізувати: методики ідентифікації ризиків, їх оцінка за критеріями ймовірності та наслідків, а також інструменти управління ризиками в туристичній сфері.	Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	
	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №3 План практичного заняття 1. Розподіліть надані приклади загроз за типами ризиків. 2. Створіть таблицю ймовірності та впливу туристичних ризиків. 3. Побудуйте карту ризиків для обраного маршруту.	2
Усвідомлювати: практичні аспекти безпечної поведінки туриста в незнайомому середовищі. або небезпечні ситуації.	Тема 4. Індивідуальна безпека туриста Лекція №4 План лекції 1. Основи особистої безпеки під час подорожей. 2. Психологічна підготовка туриста. 3. Захист особистих речей і документів.	2
Застосовувати: правила особистої безпеки, захист документів і фінансових засобів, дотримання етикету в іншомовному та	Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	
	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №4 План практичного заняття	2

іншокультурному середовищі	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складіть список речей, необхідних для особистої безпеки. 2. Розробіть план дій туриста у разі втрати документів. 3. Оцініть безпечність поведінки у змодельованій ситуації. 	
<p>Розуміти: види страхування, які забезпечують фінансовий захист туристів у випадку хвороб, травм, нещасних випадків, втрати майна чи скасування поїздки.</p> <p>Пояснювати: принципи укладення страхових договорів, вибір страхових компаній.</p>	<p>Тема 5. Туристичне страхування Лекція №5 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види туристичного страхування. 2. Страхові випадки та порядок дій 3. Роль страхової компанії у кризових ситуаціях <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.</p>	2
	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.</p>	4
	<p>Практичне заняття №5 План практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняйте два страхові поліси та визначте переваги. 2. Визначте, які випадки підлягають страхуванню. 3. Складіть інструкцію для туриста при настанні страхового випадку. 	2
<p>Аналізувати: заходи безпеки, пов'язані з активними (пригодницькими) видами туризму, такими як гірський, пішохідний, водний, лижний, велосипедний, спелеотуризм, альпінізм тощо.</p>	<p>Тема 6. Безпека при активних видах туризму. Лекція №6 План лекції Пішохідний туризм Водний туризм Гірський туризм і альпінізм</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.</p>	2
<p>Визначати: основні ризики для кожного виду туризму; розробляти безпечний маршрут</p>	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.</p>	4
	<p>Практичне заняття №6 План практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте основні ризики для кожного виду туризму. 2. Розробіть безпечний маршрут для походу в гори. 	2

	3. Створіть пам'ятку з правил безпеки для групового водного туру.	
Вивчити: ключові аспекти безпечної організації транспортного забезпечення туристичних груп, зокрема автотранспортні, залізничні, авіаційні та водні перевезення.	Тема 7. Організація безпечного перевезення туристів Лекція 7. План лекції 1. Вибір транспорту та оцінка його безпечності. 2. Поведінка туристів у транспорті. Аварійні ситуації та правила евакуації Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	2
Аналізувати: ризиків, пов'язаних з дорожньо- транспортними пригодами, авіаційними інцидентами, затримками, втратами багажу.	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №7 План практичного заняття 1. Проаналізуйте інструкцію з безпеки для пасажирів. 2. Змодельуйте евакуацію з автобуса. 3. Складіть перелік обов'язків водія щодо безпеки туристів.	2
Усвідомлювати: вимоги до безпеки різних закладів розміщення.	Тема 8. Безпека проживання туристів Лекція №8 План лекції 1. Вимоги до безпеки готелів і кемпінгів. 2. Пожежна безпека 3. Поведінка у надзвичайних ситуаціях	2
Оцінювати: безпечність різних закладів розміщення.	Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	
	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №8 План практичного заняття 1. Оцініть безпечність готелю за наданим описом. 2. Розробіть план евакуації для туристичної бази. 3. Створіть список небезпечних ситуацій у готелі та шляхи їх уникнення.	2
Пояснювати:	Тема 9. Харчова безпека в туризмі Лекція №9	2

<p>основи гігієни харчування, профілактику харчових отруєнь</p> <p>Усвідомлювати: ризики харчових отруєнь, алергічних реакцій, споживання води сумнівної якості.</p>	<p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи гігієни харчування. 2. Харчові отруєння: профілактика та перша допомога 3. Вибір безпечних продуктів у подорожі <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.</p>	
	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.</p>	4
	<p>Практичне заняття №9 План практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте причини отруєння в реальному кейсі. 2. Розробіть меню для туриста з урахуванням безпеки. 3. Визначте джерела потенційної небезпеки у польовому харчуванні. 	2
<p>Розуміти: принципи екологічно безпечного туризму та поведінку туристів у природному середовищі</p> <p>Оцінювати: вплив масового туризму на природу; розробляти екологічні правила поведінки туриста.</p>	<p>Тема 10. Екологічна безпека туризму Лекція №10 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив туризму на довкілля 2. Принципи екологічно безпечного туризму 3. Поведінка туристів у природному середовищі <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.</p>	2
	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.</p>	4
	<p>Практичне заняття №10 План практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оцініть вплив масового туризму на природу обраного регіону. 2. Розробіть екологічні правила поведінки туриста. 3. Проведіть SWOT-аналіз еко-туризму. 	2
<p>Усвідомлювати: комплекс соціальних загроз, з якими може зіткнутися турист.</p>	<p>Тема 11. Соціальна безпека туриста Лекція №11 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Контакти з місцевим населенням 2. Загрози кримінального характеру 3. Попередження шахрайства у сфері туризму 	2

<p>Аналізувати: роль культурної чутливості та міжкультурної компетентності в забезпеченні соціальної безпеки.</p>	<p>Рекомендовані джерела: Основні: 2-3, 6, 8. Додаткові: 9-10, 16. Інтернет-ресурси: 21, 23, 28-31, 38.</p>	
	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.</p>	4
	<p>Практичне заняття №11 План практичного заняття 1. Змодельуйте ситуацію шахрайства з туристом. 2. Розробіть правила поведінки у незнайомому місті. 3. Оцініть безпеку користування таксі за кордоном.</p>	2
<p>Характеризувати: загрози туристам у зонах конфліктів та маршрути з обмеженим доступом</p>	<p>Тема 12. Туризм в умовах воєнного стану та конфліктів Лекція №12 План лекції 1. Загрози туристам у зонах конфліктів 2. Маршрути з обмеженим доступом 3. Роль державних органів у захисті туристів</p>	2
<p>Усвідомлювати: вплив воєнного стану на внутрішній туризм та зміну туристичних маршрутів.</p>	<p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.</p>	
	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.</p>	4
	<p>Практичне заняття №12 План практичного заняття 1. Знайдіть діючі рекомендації МЗС для туристів. 2. Складіть план евакуації з умовно небезпечної території. 3. Визначте маршрути, заборонені до відвідування.</p>	2
<p>Аналізувати: загрози тероризму для туристичної галузі; методи захисту туристів від терористичних атак</p>	<p>Тема 13. Міжнародний тероризм і туризм Лекція №13 План лекції 1. Загроза тероризму для туристичної галузі 2. Методи захисту туристів від терористичних атак 3. Поведінка під час терористичного акту.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8.</p>	2

Визначати ефективність заходів безпеки.	Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	
	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №13 План практичного заняття 1. Розробіть інструкцію дій туриста у разі теракту. 2. Проаналізуйте новину про теракт у туристичній зоні. 3. Оцініть ефективність заходів безпеки в аеропорту.	2
Розуміти: засоби захисту особистих даних туристів Застосовувати засоби захисту особистих даних туристів	Тема 14. Інформаційна безпека туриста Лекція №14 План лекції 1. Захист особистих даних у подорожі 2. Інтернет-безпека і онлайн-бронювання 3. Шахрайство в цифровому середовищі. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	2
	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №14 План практичного заняття 1. Визначте ризики при онлайн-бронюванні. 2. Змодельуйте ситуацію крадіжки даних. 3. Розробіть правила захисту інформації туриста.	2
Усвідомлювати: функції та роль гідів та супроводжуючих Вміти: комунікувати з окремими туристами та групою загалом, правильно діяти під час нестандартної ситуації. Аналізувати..	Тема 15. Роль гідів та супроводжуючих у забезпеченні безпеки Лекція №15 План лекції 1. Функції супроводжуючого в надзвичайних ситуаціях 2. Комунікація з групою 3. Дії при втраті туриста. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	2
	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на	4

	основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	
	Практичне заняття №15 План практичного заняття 1. Визначте обов'язки гіда у кризовій ситуації. 2. Проведіть рольову гру: "Втрачений турист". 3. Складіть чек-лист дій гіда під час НС.	2
Усвідомлювати: основи антикризового управління в туристичній сфері, спрямовані на запобігання, підготовку, реагування та відновлення після кризових подій.	Тема 16. Кризовий менеджмент у туризмі Лекція №16 План лекції 1. Оцінка та аналіз ризиків 2. Планування дій у кризових ситуаціях 3. Відновлення роботи туристичних підприємств Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	2
Формувати кризові команди, Практикувати проведення тренувань, взаємодіяти з медіа та туристами.	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №16 План практичного заняття 1. Складіть антикризовий план для туроператора. 2. Проведіть оцінку ризиків для туристичної компанії. 3. Змодельуйте сценарій відновлення після кризи.	2
Розуміти: пожежну профілактику при проектуванні та експлуатації безпеки для промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.	Тема 17. Поведінка в надзвичайних ситуаціях Лекція №17 План лекції 1. Землетруси, повені, пожежі 2. Евакуація та пошук укриття. 3. Вживання в екстремальних умовах Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	2
Розуміти роботу усіх систем безпеки на підприємствах готельного та ресторанного господарства.	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №17 План практичного заняття 1. Визначте порядок дій під час землетрусу. 2. Складіть список необхідних речей для вживання.	2

	3. Проведіть аналіз поведінки групи під час повені.	
<p>Розуміти: пожежну профілактику при проектуванні та експлуатації безпеки для промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.</p> <p>Вміти: забезпечити усі системи безпеки на підприємствах готельного та ресторанного господарства.</p>	<p>Тема 18. Технології забезпечення безпеки у туризмі Лекція №18 План лекції 1. GPS, мобільні додатки та системи трекінгу 2. Використання дронів та відеоспостереження 3. Інновації у безпеці туристичних об'єктів</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.</p>	2
	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.</p>	4
	<p>Практичне заняття №18 План практичного заняття 1. Ознайомтесь з GPS-трекером і поясніть принцип його роботи. 2. Створіть маршрут з використанням онлайн-карт. 3. Порівняйте різні додатки для безпеки туристів.</p>	2
<p>Пояснювати: методики підготовки працівників туристичної галузі до дій у небезпечних ситуаціях</p> <p>Аналізувати систему професійної освіти і перепідготовки у сфері безпеки, сертифікація, проведення тренінгів, симуляцій, квестів і тактичних навчань.</p>	<p>Тема 19. Навчання та підготовка персоналу з безпеки Лекція №19 План лекції 1. Курси та сертифікації 2. Тренінги та симуляції надзвичайних ситуацій 3. Психологічна готовність до криз</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.</p>	2
	<p>Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.</p>	4
	<p>Практичне заняття №19 План практичного заняття 1. Створіть план тренінгу для співробітників турфірми. 2. Проведіть оцінку компетентності персоналу.</p>	2

	3. Визначте теми для регулярних навчань з безпеки.	
Усвідомлювати: механізми документування, аналізу та розслідування інцидентів, що сталися з туристами або в туристичних об'єктах.	Тема 20. Аналіз та розслідування інцидентів у туризмі Лекція №20 План лекції 1. Методи збору інформації 2. Роль поліції, страхових та консульських служб 3. Висновки та запобіжні заходи Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,4,5,6,7,8. Додаткові: 9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22 Інтернет-ресурси: 23,24,25,26,27.	2
Використовувати: методику збору фактів, збереження доказів, інтерв'ювання свідків, використання фото- та відеофіксації	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №20 План практичного заняття 1. Проаналізуйте випадок з туристичною НС. 2. Визначте помилки у роботі туроператора. 3. Розробіть рекомендації для запобігання подібним інцидентам.	2
Знати: роль міжнародних організацій у формуванні глобальних стандартів безпеки в туризмі.	Тема 21. Внесок міжнародних організацій у справу безпеки і захисту туристів. Лекція №21 План лекції 1. Роль міжнародних організацій у формуванні глобальних стандартів безпеки в туризмі. 2. Діяльність Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO), Міжнародної асоціації повітряного транспорту (IATA), Червоного Хреста, ВООЗ 3. Рекомендації та протоколи, впроваджені після пандемії COVID-19.	2
Оцінювати ефективність співпраці держав, приватного сектору й громадських організацій для підвищення рівня безпеки туристичних подорожей у світі.	Самосійна робота здобувача. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання виданих викладачем основних джерел літератури та електронних матеріалів.	4
	Практичне заняття №21 План практичного заняття Підготувати презентацію на тему «Роль міжнародних організацій у формуванні глобальних стандартів безпеки в туризмі» (організація на вибір)	2
Індивідуальне завдання		12
Всього		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.

Основні:

1. Про туризм: Закон України від 18.11.2003 р. № 1282–IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Чорненька Н. В. *Безпека туризму: навч. посібник*. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 188 с.
3. Козинець В. М. *Безпека життєдіяльності у сфері туризму: навчальний посібник*. К.: Кондор, 2006. 576 с.
4. Голод А. *Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування: монографія*. Львів: ЛДУФК, 2017. 340 с.
5. Криволапов Е. А., Люта Д. А. *Теоретичні аспекти забезпечення безпеки сфери туризму в Україні. Географія та туризм*. 2022. Вип. 63. С. 25-30. URL: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk63/v633.pdf>.
6. Мазаракі А., Бойко М., Босовська М. *Трансформація туризму в суспільстві 5.0. Вісник КНТЕУ*. 2020. № 4. С. 33-54.
7. Мазаракі А., Бойко М., Охріменко А. *Форсайт розвитку національної туристичної системи. Вісник КНТЕУ*. 2018. № 3. С. 5-22.
8. Мальська М. П., Худо В. В. *Туристичний бізнес: теорія та практика : підручник. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 368 с.*

Додаткові:

9. ДСТУ 4268:2003. Державний стандарт України. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги [Чинний від 2004-01-07]. К.: Держспоживстандарт України, 2004. 14 с.
10. ДСТУ 4269:2003. Державний стандарт України. Послуги туристичні. Класифікація готелів [Чинний від 2004-01-09]. К.: Держспоживстандарт України, 2004. 13 с.
11. ДСТУ 4527:2006. Державний стандарт України. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення [Чинний від 2006- 01-10]. К.: Держспоживстандарт України, 2006. 28 с.
12. ДСТУ 878-93 Води мінеральні питні. Технічні умови [Чинний від 1995-01-01]. К.: Держспоживстандарт України, 1994. 88 сДБН В.2.2-25:2009. Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства). Київ: Мінрегіонбуд України, 2010. 9 с.
13. Марценюк Л. В. *Визначення оптимальних організаційних структур управління туристичними перевезеннями. Економіка & держава*. 2016. № 1. С. 22-26.
14. Машка Г. В., Нич Т. В. *Соціально-економічні вектори розвитку туристичної сфери Карпатського регіону в умовах пандемії COVID-19. Географія та туризм*. 2022. Вип. 61. С. 12-21. URL: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk61/v612.pdf>.
15. Мельниченко С. Зікій Н. *Туристичні підприємства України: виклики реальності. Вісник КНТЕУ*. 2019. № 3. С. 70-84.

16. Міндак Н. Інтернет на допомогу туроператорові. *Український туризм*. 2016. № 1. С. 64-66.

17. Моїсеєва Н. І. Сутність туристичної галузі як складника економічного комплексу України. *Бізнес-навігатор*. 2019. № 1. С. 124-128. Туристичні підприємства України http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2019/50_2019/27.pdf.

18. Птахів С. Хто у світі для туризму безпечний. *Український туризм*. 2017. № 6. С. 54-55.

19. Роїк О. Р., Лущик М. В. Розвиток туристичної сфери України в умовах підвищених епідемічних ризиків. *Економіка та суспільство*. 2020. № 22. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/56/52>.

20. Сагалакова Н. О. Туризм: бізнес-процеси, ціни і ціноутворення : монографія. Київ : КНТЕУ, 2016. 416 с.

21. Самойлов Ю. Гроші мігрантів допоможуть туризму?. *Український туризм*. 2016. № 1. С. 56-59.

22. Стрілець В. Ю., Пожар А. А., Франко Л. С., Єжелей Ю. О., Гаращенко Б. В. Стратегія подолання логістичних бар'єрів у контексті розвитку міжнародного туристичного бізнесу України . *Ефективна економіка*. 2025. № 1. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/5540/5595>.

Інтернет-ресурси:

23. Топ 5 безпечних для туризму країн у 2022 році URL: <https://otiumportal.com/top-5-bezpechnykh-dlia-turyzmu-krain-u-2022-rotsi>.

24. Суттєві умови туристського страхування. URL: <https://infotour.in.ua/njenno.htm>

25. Небезпеки туризму. URL: <https://stezhky.org/stezhky/stalyj-turyzm/nebezpeky-turyzmu/>

26. Туризм в Україні сьогодні. URL: <https://www.unian.ua/tourism/news>.

27. Кодекс цивільного захисту України: Закон України. Київ, 2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.